

Na grobu Svetozara Miletića

Govor staroste JSS., br. E. Ganga, u Novom Sadu 6. maja 1926.

Braćo i sestre!

Slavna i blagoslovena naša Vojvodina diže iz svojih grudi ovaj sveti grob i uzdiže ga nad vrhove naših gora, uznosi ga do nebesnog plavetnila, da ga vidi svako čisto jugoslovensko srce i da se svaka iskrena i poštena naša duša pokloni njemu, koji spava ovde svoj večni smrtni san! Ovo je poslednji domak Svetozara Miletića, ove najodličnije ličnosti, koju dosada pozna politička i nacionalna istorija Vojvodine.

I mi jugoslovenski Sokolovi, udovoljavajući hitnom zahtevu svojih rodoljubivih čuvstava, došli smo ovamo, da očitujemo počast velikom sinu ove zemlje, koji je počasti vredan. Krila Sokolova, stražara pravičnosti i sejača životnih klica, biju o vrata smrti, da se otvaraju valovima mladosti i istine te da stupa kroz njih u svoj slavi i čestitosti pred oči sadašnjosti besmrtni Svetozar Miletić, junak i vođa naroda, prethodnik sokolske tvornosti.

Sto je godina proteklo od njegovog rođenja. A čim se dalje odmiče od nas početak toga viteškog života, tim se jasnije i izrazitije oblikuju pred nama markantni potezi ovog vanrednog značaja, koji je čitavoj svojoj epohi udario pečat svoje silne duševnosti, svoje neiscrpive borbenosti, svoje duboke nacionalne svesti i svoje besprimerne požrtvovanosti. On je čuvao i branio srpsku Vojvodinu pred pretećom poplavom neprijateljskog tudinstva; svaku je rodoljubivu dušu nadahnio smelošću i junaštvom, kad je u nju udahnuo ukaz velike i jedine zadaće svog života: Borba i pobjeda, a posle pobjede slobodan život u slobodnoj domovini!

Tim velikim geslom, duboko zahvaćenim iz plamteće duše i postavljenim kao kažiput svome životu, geslom, koje je počelo našega sokolskog rada, tim geslom oboružan postavio se je Svetozar Miletić između dve vatre, koje su sigle na njega i na njegov narod od strane germanskoga i madarskoga imperijalizma. Dve ptice grabilice vrebale su na našu zemlju i na naše duše: Beč i Pešta! Miletić je odbijao od svoje rodne grude sve grabežljive pandže, stajao je u vrtlogu najljućih borbi, rastao je u njima do silne veličine ponosnog vojvode svoga naroda neprestano pokazivajući rečju i kretnjom na obećanu zemlju tamo preko Dunava — na samostalnu Srbiju. Ta junačka zemlja neka razvije slavne svoje zastave na pobedonosni rat k oslobođenju svih Jugoslovena i udruženju svih naših pokrajina u jednu, svima nama zajedničku i od svijtu nas ljubljenu domovinu!

Neiscrpiva ljubav do ugnjetavanoga i iskorištavanoga naroda te do zarobljene, tuđoj vlasti podložne domovine, rascepkane i razbacane u plen našim neprijateljima, sazдалa je u Miletiću unutarnji svet na temelju čelične volje, koja je zavladała svim njegovim mislima i vodila sva njegova dela. Njegov dalekovidni duh, koji se je razgledavao preko mračnih dana savremenosti u odaljena vremena budućnosti naroda, zasnovao je u njegovoj duši i zacrtao u njegovom čvrstom očekivanju granice naše zajedničke domovine, gde neka pravедnost i sreća junačka udruži i slije sve Jugoslovene u jedan narod. Da obistini tu veliku ideju samobitnosti i oslobođenja narodnoga, Svetozar je Miletić razmahao i mobilizovao u sebi čitavu otpornu i borbenu duševnu snagu i postavio je bezuvetno i neumoljivo na službu svoga naroda. A i sve svoje moralne i materijalne sile, koje su na jednoj strani

rušile stari svet nepravda i nasilja, na drugoj strani prokrčivale puteve preko kamenja i trnja u doba odrešenja, Svetozar je Miletić usmerio u tri struje, koje su se među narodom razlevale kao lekoviti zdenci, poradajući osnove i uvete zdravom, mladom, slobodnom životu. Jednom se strujom preleva ponosita nacionalna svest, drugom strujom talasa načelo ekonomske samostalnosti, treća se struja blista u težnji za političkim oslobođenjem i kulturnim napretkom.

Danas spoznajemo, kako je bio Miletićev borbeni naerit zasnovan pre-mišljeno i kako je bio svestan sigurne pobede. Ljubav prema domovini, koja je uhvatila koren duboko u duši i koja je spremna i sposobna za svaku žrtvu, izvor je svakoga dela, koje žudi preko sebičnosti i ličnih ambicija općenitim dobrinama, namenjenim narodu kao celini. Rodoljubivo delo, blagosloveno i podignuto tom ljubavlju donša narodu materijalno dobro, koje mu daje pod nogama čvrsta tla za smeli korak u valoviti život. A narod, koji je prožet i proniknut nacionalnom mislju; narod, koji je svestan samoga sebe i koji svoje privredne sposobnosti obraća u svoju korist te ih upotrebljava za sačuvanje i učvršćenje svoje ekzistencije, diže i potapa svoju moralnost u svetlo i moć kulture, koja je merilo i znak njegove duševnosti.

Veliki Svetozare Miletiću, prvi služitelju svoga naroda, s bojnim kopljem u ruci, s plemenitom dušom u grudima, s jasnom mislju u glavi, s vedrim pogledom u budućnost — je li drugače moguće, nego da na tlu Tvoga rodenja u bojnom metežu, u oluji burnoga života uz zveket veriga ropstva i iz mračnosti tamnice uzdigla kulturna Atina srpskoga dela našeg naroda — taj hram našega ponosa i naše nacionalne časti, koji se blista u sjaju slave i žari pred nama kao jamstvo veličanstvene budućnosti našega naroda i naše zemlje!

Razumljivo je, da su se u Miletića, koji je neustrašivo stajao na čelu svim bojnim četama, divlje zaganjali svi neprijatelji, koji su hteli uništiti njega, da unište tako vaskresenje i preporod našeg naroda! A kao što se grom odbija od skalovitih stena naših gora te se u jeku tutnjeći iznemogao gubi u crnu daljinu, tako su i neprijateljski strelji odskakivali od stene — Miletića te se bez moći vraćali razjarenim strelcima. U Vojvodini je vladao Miletićev duh; njegova su semena bujno rasla na narodnoj njivi; neprijatelj se je bes lomio u vlastitim napadajima. Miletićeva realna nacionalna politika provejala je pozitivnom tvornošću ilirski pokret, koji je budio ostale naše pokrajine, a veliki je sveštenik Josip Juraj Strossmayer svojom svetom rukom blagosiljao junačku borbu našega naroda, pozivajući i ključući sve njegove sinove i kćeri pod zajednički krov jednoga doma! Naši lugovi i gajevi, naše gore i ravnine, naše polje i naše vode bučale su kao veličanstvene himne i davorije svetih boraca, koji su tesali kolevku našoj slobodi, kada se je započela duševna revolucija za naše narodno i državno ujedinjenje!

Ova slavna istorija zabeležena je u dušama sve naše braće i svijtu naših sestara, koji smo se udružili pod zastavama jugoslovenskog Sokolstva, da pravo cenimo delo velikih predaka, da čuvamo i branimo njihove dobiti i da te dobiti podignemo prema njihovoj moralnoj i materijalnoj vrednosti i dovedemo ih do moći i vrednosti, gde će se uz njih diviti sav kulturni svet. Gdegod kuca samo jedno naše srce, gdegod se glasi samo jedna naša reč — bilo to u sadašnjim našim državnim granicama ili van tih naših granica — posvuda sve do tamo viju se prameni naših sokolskih zastava, posvuda sve do tamo razleže se klik Sokolova — poziv naš bratski k istrajnosti, vernosti i borbi u duhu rada Svetozara Miletića, koji je sačuvao svoju Vojvodinu, da je danas naša i da ostaje večno našom!

Što je bilo moguće stvoriti Svetozaru Miletiću, to je sokolska dužnost sačuvati nama i to će biti moguće stvoriti stotini hiljada naših, ako bude sva naša dela vodila nesebična ljubav do sreće, slave, moći i budućnosti čitavog našeg naroda.

Rođenjem Svetozara Miletića porodio se i naš život. Njegova je smrt sa žalošću pretresla sva srca, ali ih nije proniknula očajem, no ipak je nastala potreba, da hiljade ispune nastalu prazninu, da se svi predamo na službu domovine i hodamo Miletićevim putevima borbe i žrtava za čast zemlje i dobrobit naroda.

To hoćemo mi, jugoslovenski Sokolovi, koji smo bezuvetno odani i koji bez pridržavanja i kompromisa služimo dejstvu narodnog i državnog jedinstva. Svojim radom i životom to dokazujemo, svojim srcima i bratskom ljubavlju pozivamo u svoje redove sve pripadnike našeg naroda, jer je dužnost naše zahvalnosti da ispričamo čitavome svetu, da naši veliki pokojnici nisu živeli uzalud. Oni žive dalje u našem radu i našem životu.

Priklonite se, sokolske zastave, do zemlje pred veličinom Svetozara Miletića, a vi, braćo i sestre, kliknite njegovu radu, njegovu imenu i njegovu spomenu: Slava! —

VIII. svesokolski slet u Pragu

N a r a š t a j s k i d a n i:

I.

26. juna (subota):

U «Obecnom domu» kod Praških vrata u 8 sati u veče: Umetničko veče za sokolski naraštaj (govor, muzika, pesma). U pozorištima Narodnom, Stavovskom, Vinohradskom, Švandovom i Uraniji:

Svečane predstave za naraštaj.

27. juna (nedelja):

Na sletišću u 8 sati u jutro: Probe ženskog naraštaja u prostim sletskim vežbama; u 9 sati u jutro: Probe muškog naraštaja u prostim sletskim vežbama; u 10 sati pre podne: Probe ženskog naraštaja za naročiti župski nastup.

U Pragu VII., Blejskoga ulica, velesajamski paviljon u 10 sati pre podne:

Otvorenje sokolskog velesajma.

U 3 sata posle podne: Javna vežba naraštaja Čehoslovačke Obce Sokolske i Jugoslovenskog Sokolskog Saveza:

1. Zajedničke proste vežbe ženskog naraštaja;
2. vežbe Jugoslovenskog sokolskog naraštaja;
3. zajedničke proste vežbe muškog naraštaja;
4. vežbe ženskog naraštaja po župskim jedinicama, I. deo;
5. bojna utakmica muškog naraštaja, I. deo;
6. sletska scena (treće izvanjanje).

Na Slavenskom otoku u 8 sati u veče: Vrtni koncert.

U «Obecnom domu» kod Praških vrata: Naraštajska beseda.

Na Vltavi u 9 sati u veče: Svečana igra «Slavensko bratstvo» (izvodi se prvi put).

28. juna (ponedeljak):

Na sletišću u 8 sati u jutro (pre i posle podne): Utakmica naraštaja Čehoslovačke Obce Sokolske. Takmičenja muškog naraštaja na spravama i u igrama i takmičenja ženskog naraštaja u trčanju i u igrama.

Na Vltavi (pre podne?): Utakmice u plivanju muškog i ženskog naraštaja. U Pragu uopšte (pre podne i posle podne): Pregledavanje mesta za one koji ne učestvuju na utakmicama.

U vežbaonicama i na letnim vežbalištima praških sokolskih društava u 8 sati u veče:

naraštajske besede (akademije).

U pozorištima Narodnom, Stavovskom, Vinohradskom, Švandovom i Uraniji: svečane predstave za sokolski naraštaj.

29. juna (utorak):

Na Kraljevskim Vinogradima u 8 sati u jutro: Skupljanje za povorku naraštaja Čehoslovačke Obce Sokolske i JSS. kroz Prag.

U 9 sati u jutro:

Povorka sokolskog naraštaja kroz Prag:

ulicama: Sokolskom, Mesibranskom, Vaclavskim trgom, ulicom 28. oktobra, Narodnom, Masarykovim kejem, Křiževačkom, Sanytrovom, Mikulaškom na Staromestni trg.

Na sletišču u 3 sata posle podne: Javna vežba naraštaja Čehoslovačke Obce Sokolske i Jugoslovenskog Sokolskog Saveza:

1. Zajedničke proste vežbe muškog naraštaja;
2. zajedničke proste vežbe ženskog naraštaja;
3. vežbe Jugoslovenskog sokolskog naraštaja;
4. vežbe ženskog naraštaja po župskim jedinicama, II. deo;
5. bojna utakmica muškog naraštaja, II. deo;
6. Sletska scena (četvrto izvanjanje).

Na «Kampu» u 8 sati u več: Oproštajni koncerti.

30. juna (sreda):

Na sletišču u 8 sati u jutro: Utakmica članova ČOS.

Na Vltavi: Utakmica članova ČOS. u plivanju.

1. jula (četvrtak):

Na sletišču u 7 sati u jutro: Utakmica članova za slavensko prvenstvo.

2. jula (petak):

Na sletišču u 6 sati u jutro: Utakmica članova i vrsti u nižem odeljenju.
U reprezentacijskom domu u 8 sati u več: Koncertat Pevačkog Saveza praških učitelja.

3. jula (subota):

Na sletišču u 6 sati u jutro: Utakmica članova, i to utakmica vrsta u višem odeljenju, utakmica članica u igrama i u trčanju.

Na Vltavi: Utakmica članica u plivanju.

U 4 sati posle podne: Javna vežba učenika i naraštaja Praških sokolskih župa.

U Narodnom pozorištu u 7 sati u več: Svečana predstava «Prodana nevesta».

Svečane predstave vrše se i u drugim pozorištima.

U reprezentacijskom domu u 9 sati u več: Pozdravno več gostovima.

Na Vltavi u 9 sati u več: Svečana igra «Slavensko bratstvo».

G l a v n i s l e t s k i d a n i :

4. jula (nedelja):

Na sletišču u 6 sati u jutro: Probe članova za proste vežbe.

U 8 sati u jutro: Povorka Sokolstva na grob Tyrša i Fügnera i grobu neznanog junaka.

U palači Lucerna u 10 sati pre podne: Koncertat.

Na Slavenskom otoku u 10 sati pre podne: Proslava blagdana slobode američkih Čehoslovaka.

Na sletištu u 2 sata posle podne:

1. vežba članova istočnočeskkih župa;
2. proste vežbe starije braće sa štapovima;
3. proste vežbe članica;
4. utakmica u trčanju Jugoslavija-Čehoslovačka (takmiče se sokolska društva: Beograd, Bratislava, Brno, Ljubljana, Praga, Zagreb);
5. proste vežbe članova;
6. vežba članica na gredama (brvnu);
7. vežbe zapadnočeskkih župa;
8. vežbe članova i članica slovačkih župa.

Na Vltavi u 9 sati u več: Svečana igra «Slavensko bratstvo».

5. jula (ponedeljak):

Na sletištu u 6 sati u jutro: Probe članova ČOS. i gostova.

U palači Lucerna u 10 sati pre podne: Koncerat.

U 10 sati pre podne: Poklon Sokolstva i gostova prezidentu republike.

Na sletištu u 2 sata posle podne:

1. vežba čehoslovačkog Sokolstva iz Amerike;
2. vežba tuđih sletskih gostova;
3. proste vežbe članova;
4. utakmica u trčanju Jugoslavija-Čehoslovačka;
5. proste vežbe članica;
6. vežbe jugoslovenskog Sokolstva;
7. sletska scena.

Na Vltavi u 9 sati u več: Svečana igra «Slavensko bratstvo».

6. jula (utorak):

Na Kralj. Vinogradima u 7½ sati u jutro: Skupljanje Sokolstva za povorku.

U 8½ sati: Povorka Sokolstva, poklon Sokolstva glavnom gradu Pragu i proslava spomena na Jana Husa.

Na sletištu u 3 sata posle podne:

1. proste vežbe članova;
2. utakmica u trčanju Jugoslavija-Čehoslovačka;
3. proste vežbe članica;
4. vežba članova istočnomoravskih župa;
5. vežba članica po župama;
6. vežba sokolskih konjaničkih odeljenja;
7. vežba vojničtva.

Na Slavenskom i Streljačkom otoku u 9 sati u več: Pozdravno več.

Na Vltavi u 9 sati u več: Svečana igra «Ujedinjenje Slavenstva».

Ona braća i sestre, koja hoće naručiti ulaznice za sedišta, neka naruče najkasnije do 15. maja kod naslova: Vincenc Stepanek, Praga, Tyršev dom. U isto vreme s narudžbinom mora se poslati i novac. Narudžbina bez novca neće se uzimati u obzir. Cena pojedinim mestima je sledeća: sedište na glavnoj tribuni u sredini 100 Kč; na strani na istoj tribuni 80 Kč; na postranskoj tribuni 60 Kč. Ona braća i sestre, koja reflektiraju na ulaznice za pozorišta, moraju najkasnije do 15. maja naručiti ulaznice kod istog naslova, a u isto vreme poslati i novac. Cene pojedinim sedištima su sledeće (navedene cene važe za Narodni Divadlo, u ostalim pozorištima su nekoliko jeftinije): Loža u parteru 150 Kč; loža u I. spratu 150 Kč; loža u II. katu 100 do 120 Kč; sedišta u parteru 30 Kč; sedišta na balkonu 23 do 25 Kč; sedišta na galeriji 7 do 18 Kč; stajanje u pateru 10 Kč, na galeriji 5 Kč. — Ona braća i sestre, koja ne naruče ulaznica do 15. maja, teško će dobiti kasnije zaželjene ulaznice, jer ih vrlo mnogo traže.

Lyon

Vrsta najboljih vežbača JSS. otputovaće 19. ov. mes. za Lyon na međunarodnu utakmicu, pod vodstvom načelnika JSS. br. dr. Viktor Murnika i dvojice sudaca i to br. Josip Smertnik i Vladimir Kuščer.

Međunarodne gimnastičke utakmice su one, koje priređuje «Međunarodni Gimnastički Savez», koji ima svoje sedište u Francuskoj, a čiji član je pored Francuza, Čeha, Belgijanaca itd. i Jugoslovenski Sokolski Savez. Te utakmice su najteže utakmice za telesne vežbe. Kod njih se traži, da znade vežbač najteže vežbe na svim spravama, a pored toga mora imati savladane u visokoj meri različite lakoatletske grane. Tako su sada za utakmicu u Lyonu propisane vežbe na vratilu, razboju, konju, krugovima i sledeće lakoatletske grane: skok u vis, puzanje, bacanje kugle, trčanje i plivanje. Pošto je ta utakmica tako teška učestvovalo je do sada na tim utakmicama vrlo malen broj u Savezu učlanjenih gimnastičkih organizacija — obično samo pet do šest i to: Francuzi, Belgijanci, Luxemburžani, Italijani, Česi i Jugosloveni. Zato je već vrlo častno, ako uopšte može kakva organizacija tako učestvovati na tim utakmicama, da postigne zadovoljavajući uspeh u razmeru s drugim narodima. Naše Sokolstvo je prvi put učestvovalo na tim utakmicama pre 20 godina u Pragu sa častnim uspehom, a zatim učestvovalo je još na sledećim utakmicama: u Luxemburgu, Turinu, Parizu, Ljubljani, gdje je svuda postiglo častno mesto, u Ljubljani šta više drugo. I sada, se naše Sokolstvo priprema za učestvovanje na utakmici, koja će se vršiti 23. i 24. maja u Lyonu. Takmiče se vrsta šestorice vežbača, koja predstavlja dotičan narod. Radi toga je vrlo zanimljivo posmatrati različite karaktere pojedinih naroda, koji se ispoljavaju u načinu njihove gimnastike. Pošto se kod tih utakmica skuplja cvet svega gimnastičkog sveta, je dakako ta utakmica zanimljiva za lajika, poučna za stručnjaka i daje silno velike pobude narodu, koji šalje svoju vrstu u tu borbu. Naše Sokolstvo, koje je dosada kroz toliki niz godina učestvovalo na tim takmičenjima dužno je svom pravu i svom ugledu, da učestvuje i na toj utakmici, a ni od narednih utakmica ne sme izostat. Pošto se i po stepenu razvoja gimnastike kod pojedinog naroda sme po pravu suditi i na njegov ostali kulturni razvoj, već je i sa tog gledišta važan zadatak te vrste, koja reprezentira čitav svoj narod i državu.

Naše Sokolstvo je u razmeru sa organizacijama drugih naroda u vrlo teškom položaju, jer pripremanje, kao i učestvovanje zahteva mnogo materijalnih sredstava, mnogo slobodnog vremena, koje mora biti utakmičaru na raspoloženju. — Naše Sokolstvo raspolaže na žalost malenim sredstvima, pa će moći samo sa mnogo požrtvovanosti članstva omogućiti učestvovanje naše vrste na tom teškom i za nas važnom takmičenju.

Radi neznatnih sredstava, koja su na raspoloženju i radi službe odnosno privatne zarade utakmičara, mora biti vežbanje ograničeno na najkraće vreme, međutim uživaju vrste drugih naroda mnogo veće pogodnosti i potpore u svojim državama. Upravo radi toga je omogućeno učestvovanje samo zbog najveće požrtvovanosti i istrajnosti utakmičara. Probna utakmica vrste vršila se 25. marta u Ljubljani te je bilo u vrstu, iz koje će se sastaviti konačno vrsta od osam utakmičara za vežbanje sposobno pronađeno dvanajst utakmičara, koji vežbaju sada u Ljubljani pod vodstvom br. načelnika JSS. dr. Viktor Murnika, koji je dosada vodio pripreme za sve međunarodne utakmice. Usprkos takvim razmerama naša je vrsta postigla lep uspeh, a nadamo se, da će i ovaj puta postići uspeh, koji će biti dostojan našeg naroda, a da naša vrsta — ako neće biti prva — neće mnogo ni zaostat.

Velika je već čast za organizaciju ako uopšte može poslati na tu utakmicu svoju vrstu. Učestvovanje na toj utakmici nema samo spoljašnji značaj za-

stupanja našeg naroda u inostranstvu, već ima i veliki unutrašnji vaspitni značaj, jer se pripremanjem za utakmice vaspitava toliko i toliko vežbača, koji šire u domovini kao spremni stručnjaci umetnost telesne vežbe i pospješuju za razvoj narodnog života potrebno zdravlje. Žrtve braće utakmičara su velike; neka budu uvereni, da zna ceniti celokupno jugoslovensko Sokolstvo njihovo delo. Kod odlaska k utakmici im želimo potpun uspeh, koji će biti ujedno i uspeh celokupnog Sokolstva. I čehoslovačko Sokolstvo učestvovalaće na tim utakmicama. Poznati, istrajni borci stupaju zajedno s našima u težak boj — neka se razvije Sokolska zastava kao pobjednica nad svima ostalima — neka pobedi sokolsko delo! **Zdravo!**

IZ STAREŠINSTVA JSS.

VI. redovna sednica starešinstva JSS. 26. aprila 1926.

Prisutni: Kajzelj, Čobal, Franke, Fux, Jeras, Košir, Ludvik, Marolt, Švajgar, Turk. Opravdani: Gregorin, Smertnik, Zelenko, Mis, Jamar, Murnik, Poženel, Račić, starosta Gangl na dopustu.

Zamenik staroste brat Kajzelj izveštava, da je Čehoslovačka Republika podelila visoko odlikovanje bratu starosti Ganglu i bratu Ludviku. Obojici najiskrenije čestita. Nadalje izveštava, da je 23. aprila umro starosta sokolske župe u Nišu, brat Nenadović. Starešinstvo JSS. je izrazilo župi brzojavnim putem najtoplije saučešće. — Izveštaj br. tajnika Fuxa: Župa Beograd javlja, da je odredila revizora za župu Zaječar u osobi br. Radiše Nišavića — odobreno. Sokolsko društvo Zagreb I. priređuje 29. aprila sokolsku akademiju u spomen hrvatskih velikana Zrinjskog i Frankopana. Sokolska župa Mostar javlja, da će prirediti 2., 3. i 4. maja sokolsko društvo iz Mostara akademije u Podgorici, Cetinju i Nikšiću. Tom prilikom položiće župa na grob velikog pesnika vladike Rade na Lovčenu venac i poziva starešinstvo, da pošalje svog zastupnika. Pošto nemože učestvovati toj proslavi ni jedan član starešinstva, poveren je br. Čedo Milić starosta župe Mostar zadaćom, da zastupa starešinstvo. Poljsko Sokolsko društvo u Budgošću slavi 23. maja 40godišnjicu svoga postanka. Društvu se prilikom jubileja čestita. Brat Čobal javlja, da je imao gospodarski odsek u prošloj sedmici sednicu i podaje opširan referat o finansijskom stanju saveza i o stanju ostalih fondova JSS. Gospodarski odsek predlaže sledeće: razglednice JSS. neka se ponudi u rasprodaju svim društvima po 30 para komad — odobreno. Krojni uzorak za svečana odela članica poslaće se svakome društvu po jedan primerak po 15 Din — odobreno. Glasnik se štampa za sada u 3400 izvoda. Pošto mnogo članova ne plaća redovno pretplatu, pozvaće se sve pretplatnike, da plate zaostalu pretplatu najkasnije do 1. jula, inače će im se obustaviti pošiljanje Sokolskog Glasnika — odobreno. Neka se upozore sve župe i društva, da skupljaju inserate za Sokolski Glasnik, da ga finansijski podupru — odobreno. Gospodarski odsek upozorava starešinstvo da istraje na zaključku glavne skupštine, da ne šalje legitimacije za sniženju voznu povlasticu za Prag društvima, koja imadu kakav dug kod JSS. i da im se zabrani učestvovanje na svesokolskom sletu — odobreno. Zadnji broj Spomenice neka se ne štampa pre dok nisu na raspoloženju dovoljna finansijska sredstva. Zaostalu pretplatu neka se bezuslovno utera. Odobreno. Neka društva vraćaju srećke JSS. Vraćene srećke se ne primaju, jer je prošao rok i zaračunavaju se kao dug dotičnim društvima — odobreno. Za lekarski odsek naručiće se kod Kravosa 10 torbica za ručnu apoteku po Din 180 — odobreno. Br. dr. Košir izveštava, da je lekarski odsek na svojoj zadnjoj

sednici raspravljao o organizaciji lekarske službe prilikom svesokolskog sleta i o zaključcima koji se tiču trezvenog pokreta. Lekarski osek je zaključio da odgovori Savezu Trezvenosti u Sarajevu, da će JSS. sâm organizirati protivalkoholni i protivnikotinski pokret po svojim stručnjacima. Lekarski osek sabraće članke za zdravstvenu čitanku, koji će se štampati prvo u Glasniku, a kasnije će se oštampati u naročitoj knjizi kao gradivo za prednjačke tečajeve. Odobreno.

VII. redovna sednica starešinstva JSS. 3. maja 1926.

Prisutni: Kajzelj, Čobal, Fux, Franke, Kandare, Košir, Jeras, Ludvik, Murnik, Marolt, Račić, Švajgar. O p r a v d a n i: Gangl, Gregorin, Jamar, Poženel, Zelenko.

Tajnički izveštaj: Sokolsko društvo u Čupriji moli za objašnjenje, dali mogu učestvovati, pod vodstvom JSS. na svesokolskom sletu oni članovi porodica, članova sokolskih društava, koji nisu upisani u sokolska društva. Odluka: sletu mogu učestvovati samo članovi sokolskih društava, nečlanovima se ne smeju izdati legitimacije. Sokolska župa Mostar šalje brzozavni pozdrav sa svečane sednice u Cetinju. Načelnik br. dr. Murnik izveštava da je «Prednjak» štampan i moli, da se dopusti rasposlati ga još pre 15. maja. Odobreno. Br. Čobal izveštava o uplatama i isplatama blagajne od 26. juna dalje. — Br. Račić izveštava, da je naraštajska zastava za ČOS. u radu i da će biti na vreme gotova. Brat tajnik je mnenja, da moramo razmišljati o kupovini dara za Lyon. Bratu Račiću poverena je zadaća, da predloži odgovarajući nacrt. — Brat dr. Košir predlaže, da se poruči ljubljanskoj župi, da odredi lekara za naraštaj, koji će učestvovati na svesokolskom sletu u Pragu. Brat Ludvik izveštava, da je dobio izveštaj po kojem bi mogli na madarskim željeznicama dobiti voznu povlasticu do 33 % pod uslovom, da se transport zadrži u Mađarskoj bar 24 sata. Brat Marolt izveštava o nacrtu pravilnika, koji određuje odnos ruskog Sokolstva prema JSS. Pravilnik je pregledao organizacijski osek promenišći ga u nekim tačkama. Predlaže, da se promenjeni pravilnik primi i pošalje po jedan izvod ČOS i Ruskom Savezu, a jedan izvod zadrži za JSS — odobreno.

*

Putne isprave za Prag. Na mnoga pitanja, što se tiče putnih isprava, dajemo sledeća uputstva: Svaki član i svaki naraštajac, koji će učestvovati na svesokolskom sletu u Pragu, mora imati putnu ispravu. Putna isprava dobiva se kod nadležnog sreskog poglavarstva, županije odn. policijskog ravnateljstva. Taksa iznosi 30 Din; za svaku putnu ispravu potrebna je fotografija. Putnu ispravu mora pribaviti svaki pojedinac. Lako se dobije za više osoba skupno. Članovi onih sokolskih društava, koji putuju zajedno i zajedno se vraćaju, lako dobiju skupnu putnu ispravu. Onaj brat, koji je određen za vođu takve skupine, mora imati običnu putnu ispravu sa slikom, drugi članovi navedu se samo pöimence. Osim toga mora imati svaki član sa sobom društvenu legitimaciju, propisanu po JSS. U putnoj ispravi mora imati svatko vizu Austrije i Čehoslovačke. Viza Čehoslovačke je bezplatna, od Austrije još nemamo rešenja. Čim dobijemo rešenje, obavestićemo članstvo na vreme. Sve župe, koje su na sedištima austrijskih i čehoslovačkih konzulata, dobile su uputstva, da pribave svim društvima potrebnu vizu. Zato neka pošalju sva društva, koja spadaju u delokrug tih konzulata, pravilno opremljene putne isprave tim župama.

Svim župama i društvima! Ponovo smo upozorili sva društva i župe, da je svako skupljanje darova izvan vlastitog kruga najstrože zabranjeno. Usprkos tome šalju razna društva i župe, naročito prigodom razvića zastave različite molbe i okružnice za priloge i «zlatan klinac». Upozoravamo ponovo, da je takav postupak nepravilan i zabranjen.

Svim društvima! 1. Ponovo pozivamo sva društva, da odmah vrate prijavne pole za Prag. Naglašujemo, da se na prijave koje prekasno stignu, nećemo obazirati pri sastavljanju naročitih vozova i prenočišta u Pragu. U interesu je društava, da pošalju na vreme pravilne prijave. 2. Svi željeznički transporti biće dirigirani preko Austrije: Vozni red za naročite vozove biće izdan na vreme.

Sokolske razglednice. 1. JSS. ima veliku zalihu sokolskih razglednica, koje prodaje društvima po 30 para komad. Pozivamo sva društva i župe, da prilikom javnih časova, vežbi i drugih priredaba prodaju jedino sokolske razglednice. 2. U interesu je članica, da pribave novo svečano odelo (odoru). Svim društvima poslala je kancelarija JSS. sliku novog svečanog odelja. 3. Sokolsko društvo Nevesinje izdalo je razglednice sa slikom nadgrobnog spomenika brata Svetislava Bunosa. Društvima preporučujemo, da naruče te razglednice direktno kod spomenutog društva.

Svoj braći i sestrama! Po državi putuje neki Petar Trkulja, rođen 1889. g. u Rebiću u Lici. Imenovani je invalid bez noge, a izdaje se za rezervnog poručnika i dobrovoljca iz balkanskog i svetskog rata. Na prevejan način pribavio je sebi razne preporuke od uglednih osoba i od mnogih sokolskih društava odnosno župa. S tim preporukama putuje do braće i društava i izvlači im razne potpore. Upozoravamo društva, da mu ne daju potpore i da upozore policijske vlasti na njega, da naprave kraj tom nepravilnom postupanju.

Savezni dan. VII. iskaz: Šanad 100 Din; Bugojno 20 Din; Gorenja vas 100 Din; Radeče 57 Din 35 p; Paraćin 300 Din; Potomje 50 Din; Podgorica 100 Din; Drvar 1028 Din 50 p; Vransko 147 Din 75 p.

Iz organizacije

Svim bratskim društvima i župama! Ministarstvo unutrašnjih dela, odeljak za Sloveniju je raspisom od 13. aprila 1926. Sl. broj 2023 odobrilo promenu pravila Jugoslovenskog sokolskog saveza. U istom dopisu izjavljuje ministarstvo, da nema nikakvih pomisli protiv promena pravila za sokolske župe i sokolska društva. Ipak ali mora svaka župa odnosno društvo posebno predložiti promenjena pravila onoj oblasti na odobrenje, gde je po propisima s obzirom na opseg župe odnosno društva nadležno. Pozivamo ozbiljno starešinstva sviju župa i odbore sviju društava, koja su učlanjena u savezu, da odmah predlože nova pravila na odobrenje. Savezna uprava u suprotnom slučaju absolutno ne uzima na sebe nikakve odgovornosti za eventualnu štetu, koja bi radi neobzira ili odlaganja izvršenja tog poziva nastala, Savezna, župska i društvena pravila naručite u kancelariji JSS., Ljubljana, Narodni dom. Cena je Din 2-50 po primerku. — Nande Marolt.

IZ ŽUPA

Župski slet i osvećenje zastave Sokolskog društva u Zemunu. Beogradska sokolska župa «Dušan Silni» priređuje 22. i 23. maja t. g. II. slet u Zemunu. Tom prilikom obaviće se posveta zastave Sokolskog društva u Zemunu, na najsvetijem načinu. Posveti zastave kumuje po odobrenju Njeg. Vel. Kralja Aleksandra Njeg. Kralj. Visočanstvo Naslednik Prestola Petar. Time je Nj. Vel. Kralj ponovo manifestovao veliku ljubav i lepe simpatije, koje goji za Sokolstvo. Program sleta i svečanosti: 22. maja u Beogradu: U sali Manježa u 20-30 č. «Župska akademija». 23. maja u Zemunu: 6 č. u jutro. Proba vežbača na sletištu (igralište Z. A. S. K-a). 10-30 č. Manifestaciona povorka Sokola kroz Zemun na pristanište na doček izaslanika Visokog kuma Nj. Vis. Prestolonaslednika. 11-30 č. Svečana posveta zastave. 16-30 č. Župska javna vežba na igralištu Z. A. S. K. D. Z.

Sokolsko društvo u Brodu na Savi. Prosvetno odeljenje gornjeg društva održalo je u mesecu februaru sledeća predavanja: «O Štrosmajeru» predavao brat Cvetković, maturant, «Jugoslovenski književnici — proroci naše slobode», predavao brat Lazar Čelap, direktor gimnazije, te «Sokolska disciplina — temelj sokolske organizacije», predavao br. dr. E. Kovačić, gradski fizik. — Ovakav rad i nastojanje samo je za pohvaliti i neka služi za primer i ostalim društvima.

Iz sokolske župe Štrosmajer u Osijeku: Čehoslovačko veče sokolskog društva u Slav. Požezi održano je 5. aprila 1926. u dvorani kina. Prosvetni odbor, pod predsedništvom br. F. Bauera, direktora gimnazije, dao je program ovoga večera takoreći isključivo čehoslovački. Posle pročitnog predavanja br. Petkovića «O Čehoslovačkoj Republici» odsvirala je dobro uvežbana društvena fanfara čehoslovačku himnu, a zatim je g. Stetka, gradski kapelnik, izveo na violini minucioznošću rutiniranog tehničara Dvoržakovu «Humoresku» i Nerudovu «Berceuse slave» uz glasovirsku pratnju sestre M. Holubove. Pevački zbor društva sa zborovodnom g. Stetkom otpevao je sa vrlo lepom interpretacijom tri harmonizacije čehoslovačkih pesama «Dobru noc», «Jaku sem si» i «Teče voda». Brat B. Skandalsky, odlični solista zagrebačke «Mladosti» bio je neobično burno aplaudiran posle otpevane solo partije. Njegov lirski tenor doveo je na kulminaciju lepi utisak priredbe svojom naročitim slavenskom mekoćom i toplinom. Osim toga sestra B. Culekova deklamovala je od J. Neruda «Vzhuru již hlavu», a sestra J. Holubova izvela je sa ženskom decim «Proste vežbe» za ovogod. slet u Pragu od Hane Burgerove, efektno i tehnički doterano. Zadnju točku programa, dialog M. Čurčića: «Sinovi Sunca», izvela je sestra Lj. Franetovičeva sa jednim naraštajcem sa izrazom iskrenog optimizma i vedrine, posle čega je društveni pevački zbor otpevao iza kulisa sveslavensku himnu «Oj Slaveni!» Cela priredba ove lepe bratske manifestacije prema čehoslovačkom narodu izazvala je kod građanstva najprijatnija osećanja, što se dalo videti i po zabavi, koja se vršila po svršenom programu, čemu je također mnogo doprineo simpatični društveni orkestar, koji je vodio ples. — Jedan uspeh više jugoslovenskog Sokolstva u Štrosmajerovoj župi, uprkos svega, u svakom pogledu!

Mig.

Glavna skupština sokolske župe «Rijeka» održana je 27. februara 1926. g. na Trsatu u prostorijama «Hrvatske Čitaonice». Od učlanjenih 29 župskih društava bilo je zastupljeno 21 društvo. Svoje osustvo ispričala su društva Rab i Aleksandrovo, dok su neopravdana i nezastupana bila društva: Fužine-Vrata, Gračac, Korenica, Plaški, Srpske Moravice i Vrhovine. — U ime bratskog JSS. prisustvovao je skupštini br. Čobal, član saveznog starešinstva. Župski starešina br. Ivo Polić u svom osvrtnu na izveštaje župskih funkcionara o radu u godini 1925. istakao je osobito, da je snažno prosvetno delovanje jedan od najvažnijih zadataka sokolskih, te mu se u buduće mora posvetiti sav mar i najveća pažnja. Po tajničkom izveštaju bio je administrativni rad u župi živahan, no još uvek nezadovoljavajući. Bolje je bilo u organizatornom pogledu. Tokom godine pristupilo je u članstvo župe 6 novih i na novo oživljenih sokolskih društava i to: Trsat, Selce, Novi, Senj, Sv. Juraj i Delnice. Društvo Vrbnik na otoku Krku prestalo je postojati. Jači polet i brži napredak u sokolskom radu na području ove župe imali su svoje zapreke u unutarnjim nedostacima a pogotovo u vanjskim uzrocima, oskudnosti kraja, privrednoj krizi te nestalnosti raspoloženja javnosti prema Jugoslovenskoj sokolskoj organizaciji. No uza sve to bilo je života i uspešnog rada sokolskog. Župa je bila dostojno zastupljena na svim tehničkim te kulturnim priredbama našeg saveza kao i na veličajnoj svečanosti otvorenja Tyrševog Doma u Pragu. VI. župski slet održan dana 15. i 16. augusta 1925. doneo je potpuni moralni uspeh. Radi napred navedenih okolnosti finansijsko stanje župe

može se tek skromnim nazvati. Za pokriće proračunskih izdataka za narednu godinu zaključeno je, da se župski porez povisi na 5 Din po članu. U izveštaju matičara konstatovano je, da su društva u toku godine brisala preko 600 članova (-ica) radi nevršenja društvenih dužnosti. Pročišćavanje moralo se izvršiti radi novih organizacijskih propisa saveza, te je usled toga župa i ako povećana novoosnovanim društvima nazadovala brojem društvenih članova. Na predlog matičara zaključeno je brisanje društava: Plaški, Vrhovine i Gračac, jer u celoj minuloj godini nisu pokazali nikakvih znakova života. Izveštaj o tehničkom radu kaže, da se župski prednjački tečaj nije mogao održati radi nedovoljnog odaziva slušača, te se ovaj važni deo sokolskog uzgojnog rada mora ostaviti za sledeću zimsku sezonu. Kulturno prosvetni rad u župskim društvima nije uspio ni približno težnjama saveznog vodstva i nastojanju prosvetnog odbora župe. Društvo Sušak-Rijeka priredilo je nastojanjem svog marnog starešine br. prof. Ivana Ivančića sokolsku «idejnu školu». U toku predavanja stečeno je iskustvo, da se ni ovim načinom nije moglo probuditi bar kod društvenih članova življe zanimanje za prosvetni napredak, a da se i ne govori o široj javnosti, koju bi ovako trebalo privući našoj sokolskoj zajednici. Svi izveštaji funkcionara primljeni su s odobravanjem, te je na predlog revizionog odbora podeljena župskom starešinstvu razrešnica. U novom starešinstvu su uz neke izmene i popunjenja svi članovi prošlogodišnjeg sa starešinom br. Ivo Polićem na čelu. Radi priprava za praški svesokolski slet ne će se ove godine održati redovni župski slet, no u naknadu za to odlučeno je, da se iza sleta u Pragu priredi natecanje župskog naraštaja u Selcu, gde se i ove godine u to doba očekuje boravak Nj. Visočanstva Prestolonaslednika Petra. Župa će ove godine upriličiti hodnu vežbu, u kojoj će sudelovati sva društva uz obalu kao i ona iz bliže okoline. Kod raspravljanja o predlozima prihvaćen je onaj društva Sušak-Rijeka, da župa izdaje svoje glasilo, koje će služiti uzgojnoj, propagandističkoj i informativnoj svrsi. Uz to da se list drži i opće narodnoprosvetnog pravca, da udovolji jednoj kulturnoj potrebi ovog graničnog kraja, koji se mora braniti od tuđinskog utecaja. Listu će se dati oblik i uređaj dnevnih i listova, da mu se uz nisku cenu učini mogućim pristup u svako društvo i do što većeg broja članova, a isto tako da se potakne interesovanje i šire javnosti za ovaj kulturno-prosvetni pokret. List će za sad izlaziti dvaput mesečno. Prvi broj izašao je međutim već 25. marta 1926. pod imenom «Branik». Primljena su dva predloga tehničkog odbora župe: 1.) Za svu braću do 35. godine, koji su telesno sposobni, obavezne su redovne članske proste vežbe za praški slet, dok će vežbe s batinama učiti braća iznad 35 godina života. 2.) Dva meseca iza dana glavne skupštine imaju se oduzeti sprave svim onim društvima, koja ne rade i u tom vremenu ne započnu s radom, te ih dati na upotrebu onim društvima, koja bi radila, a nemaju sprava. Iza pretresa drugih manjih predloga i eventualija završio je skupštinu brat starešina zahvalom na poverenju i počasti, koju su mu ponovo izrazili, pozivom na sve prisutne na čvršći i istrajniji rad i konačno srdačnim, bratskim, sokolskim «Zdravo!»

RAZNO

Centrala Socijalno-demokratskih radeničkih gimnastičkih i sportskih Saveza je osnovana u Pragu. Glavna skupština bila je 14. februara o. g. na kojoj su učestvovali zastupnici Saveza DTJČS, Saveza Č. S. radeničkih klubova velosipedista, Saveza radeničkih turista, Nemačkog Saveza DTJ. U centralu ima da stupi Savez nemačkih radeničkih klubova velosipedista i turistički Savez «Naturfreunde». Izabrani predsednik je sudrug Sylaba, činovnik Saveza DTJČS, a njegov zamenik sudrug Počapku, starosta nemačkog Saveza DTJ.

† Alois Kayser, osnivač i predsednik Luksemburških gimnastičara, umro je 6. marta u Luksemburgu. Pogreb je bio 9. marta. Bila je to dobro poznata ličnost u celom gimnastičarskom svetu. Uz interesovanje za domaće gimnačke priredbe pratio je s velikom pažnjom i sokolski pokret što najbolje dokazuje njegovo učestvovanje na svesokolskim sletovima u Pragu i u Ljubljani. U međunarodnoj federaciji gimnastičara bio je mnogo godina sve do same smrti tajnikom. Jugoslovenski sokolski savez je izrazio toplo saučešće Uniji Luksemburških gimnastičara, jer i mi smrću njegovom gubimo svog vernog prijatelja, koji je razumeo težnje i nastojanja Sokolstva.

II. Radenička olimpijada u Pragu god. 1927. Tehničko vodstvo Saveza DTJČS rešilo je već predlog za zajedničke skupne proste vežbe. Za članove izabrane su proste vežbe od IV. dela u četveročetvrtinskom taktu sa trima međusastavcima tvoreći tročlanske grupe. (Istu misao nose i proste vežbe Poljskih Sokola, određene za letošnji svesokolski slet u Pragu.) Proste vežbe članica sastavljene su iz IV. dela ali sa po 16 četveročetvrtinskih taktova sa trim međuigramama. Naraštaj nastupije u vežbama kopljem, a naraštaj ženski u vežbama sa cvetnim obručićima.

Ovogodišnje međunarodne gimnastičke utakmice u Lyonu. Francuske novine sa velikim interesovanjem registruju tok primernih radova za međunarodne gimnastičke utakmice u Lyonu. Takođe dodaju i dopunjuju ranije vesti «Lé Gimnaste» da su prijavile svoje učestovanje sledeće države: Čehoslovačka, Jugoslavija, Francuska, Italija, Danska, Holandska, Rumunija, Švajcarska, Belgija i druge. Mnogo se tu piše o Českom i Jugoslovenskom Sokolstvu i utakmičarima koji će zastupati tu slavensku organizaciju.

Rumunjska visoka škola za telesno vaspitanje osnovana pre 4 godine, a danas uspešno radi i vodi telesno vaspitanje svojih članova i članica. Na čelu škole stoje glavni radnici na polju telesnog vaspitanja. Organizacija škole provedena je na sledeći način: U vojnom tečaju vaspitavaju se vojni instruktori. Dalje ima i tako zvani tečaj amatersko-školski i drugi. — Predavanja su teoretska i praktična (anatomija, higijena, fiziologija i t. d.). Predaje se i higijenska telovežba, masaža, merenje i drugo. Svake godine izdaje se brošura o rezultatu te škole.

Ozledni fond

Iz odseka «Ozlednog fonda JSS.» Od poslednje Savezne skupštine do danas došlo je odseku ozlednog fonda već 7 molbi za ukazivanje potpore ozlednim članovima, koje ne odgovaraju preduslovima za isplatu potpore. Ozledni fond JSS. ustanovljen je u tu svrhu, da potpire ozledene samo u slučaju ako postanu usled ozlede pri vežbanju uistinu nesposobni za rad, da ne mogu vršiti svoju službu te su tako oštećeni na svojoj zaradi i ako ne primaju u to vreme ni od kakvog zavoda nikakve potpore odnosno oštete. Odbori bratskih društava neka svaki takav slučaj tačno ispitaju u tom pogledu i tek onda pošlju molbu ozlednom fondu. Odsek je na žalost morao odbiti i nekoliko takvih molbi, koje bi bile inače opravdane, da je društvo u propisanom terminu platilo za godinu 1926. propisani ulog za fond župi ili direktno Savezu i da su bile župe u tu svrhu skupljeni novac na vreme poslale Savezu. Poslednji termin za predaju priloga u fond od strane župa je 15. maj. Danas je 15. maj prošao, a od 13 župa nije poslana ni jedna para saveznoj blagajni u tu svrhu. Dužnost članstva je da u vlastitom interesu samo se brine za red u tom pogledu jer je ozledni fond dužan da postupa strogo po pravilniku.

Nande Marolt.
